СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 86. — Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 13. квітня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 86. — Jersey City, N. J., Friday, April 13, 1923. — THREE CENTS

У. Н. СОЮЗ

ПРИЙМАЄ В ЦВІТНІ, МАЮ І В ЧЕРВНІ, 1923, НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ, БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ У. Н. СОЮЗА, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНУЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ЯК НАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ, А ТАКОЖ ДІТИЙ!

ПОДБАЙТЕ, ЩОБ ЗА СЕЙ ЧАС У. Н. СОЮЗ ДІЙСНО ЗРІС ЗНАЧНО В СИЛУ ЧЛЕНІВ І МАЙНА ДЛЯ ДОБРА І СЛАВИ УСЬОГО ЧЛЕНСТВА І УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ.

ВІДДІЛИ МОЖУТЬ СІЙ АКЦІЇ ПОМОГТИ ТАКОЖ І ВІДПИСАННЄМ ВСТУПНОГО У СЕБЕ.

ТОЖ ДО ДІЛА, НЕХАЙ ДЕНЬ 1-ого ЛИПНЯ ВИКАЖЕ ВЕЛИКИЙ ЗРІСТ У. Н. СОЮЗА!

МІНІСТЕР ГУВЕР ПІДПИРАЄ ЗАХОДИ ПРЕЗИДЕНТА ГАРДИНҐА У СПРАВІ СВІТОВОГО СУДУ

ДЕС МОЙНЕС, Айова, 11. квітня. — Міністер торговлі Герберт С. Гувер промовляв нині тут на конвенції Національної Ліги Женщин Виборців.

У своїй промові він заявив, що президент Гардинґ тому підпирає стремління, аби Америка приєдналась до світового суду в Европі, бо він вірить, що се причиниться для усунення причин війни.

Він зазначив, що якби Америка приєдналась до світового суду, то тим вона ще не позбудеться своєї свободи ділання, а натомісць поможе для укріплення міжнародньої справедливости і для створення методи, щоби спори між народами вирішувано при помочі правних пересправ а не дипльоматичних, які часто доводять тільки до міжнародньої ненависти.

НОСИВ ВОВК, ПОНЕСЛИ Й ВОВКА

СИНСИНАТІ, Огайо, 11. квітня. — В той самий час, коли члени місцевої потайної організації зібралися в одному кінци міста закаптурені довкола горіючого хреста, як се звичайно в них буває, в той самий час пять, досі невислідженних людий напало на двох горожан сього міста, звязало їх, вивезло за місто, розібрало до спідного одіння та, завернувши до міста, випустило їх на головній вулиці міста з написями на плечах: „Се члени Ку-Клукс-Клена".

Оба пірвані зголосилися зараз до поліції та розповіли свою історію, заперечуючи притім, що вони є членами Ку-Клакс-Клена.

СПОДІЮТЬСЯ РОЗЛАМУ В ПАНУЮЧІЙ ПАРТІЇ

ВАШІНҐТОН, 11. квітня. — Демократичні політики кажуть, що в рядах републиканської партії назріває розкол межи прихильниками та ворогами участи Злучених Держав в межидержавнім суді при Лізі Народів.

бється тепер так само, як колись розбилася була демократична партія через справу Ліги Народів.

ОСТЕРІГАЄ АМЕРИКУ ПЕРЕД ЯПАНСЬКОЮ НЕБЕСПЕКОЮ

САН ФРАНЦИСКО, Каліфорнія, 11. квітня. — Федеральний сенатор Ленрут, котрий лишщо повернув з довшої подорожи по Тихім Океані та Далекому Сході, остерігає Американців перед небезпекою зі сторони Япану, котрого імґранти постепенно але непоборимо захоплюють під своє панування Гавайські острови.

УРЯД МАЄ ПОЧАТИ БОРОТЬБУ ЗА УЧАСТЬ АМЕРИКИ В СВІТОВІМ СУДІ

ВАШІНҐТОН, 11. квітня. — Секретар торговлі Гувер виїхав на конференцію Національної Ліги Жінок-Виборців, що має відбутися в місті ДеМойнс, щоби там говорити про участь Злучених Держав в світовім суді при Лізі Народів. Се буде перша промова визначного члена кабінету Гардинґа про межинародну політику теперішнього уряду та перший стріл в довшій кампанії, яка вскорості має початися над сею справою.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ СКЛИЧЕ КОНФЕРЕНЦІЮ ГОВЕРНОРІВ У СПРАВІ ПРОГІБІЦІЇ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 11. квітня. — Президент Гардинґ має скликати в маю конференцію всіх говернорів стейтів до Білого Дому для обговорення способів, як найуспішнійше увести в життє законні приписи про прогібіцію.

Републиканці, як тут запевняють, не хотять при виборах на другий рік давати до політичної плятформи справи заборони або дозволу алькогольних напитків, а що найбільше хотять вложити до програми уступ про те, що републиканська партія обстоює оберігання законних постанов про прогібіцію.

АЛБЕРТА (КАНАДА) БУДЕ МАТИ СЬОГО РОКУ ПОВЕРХ МІЛЮН ДОЛЯРІВ НЕДОБОРУ

ЕДМОНТОН, Алта. — По виголошенню премієром Ґрінфілдом буджетової промови в праводавчих кругах почали говорити про наложення нових податків на мінеральні права, мінеральні води і „слат машінс" з таким самим оживленнем як і про недобір, який при кінці сього року буде виносити один міліон, 16 тисяч, 239 долярів.

Буджет на 1923 р. виказує, що приходи будуть виносити $10,154,620.80, а розходів буде на $11,170,859,95. Зважиши, що розходи на публичне роботи немилосердно обтято, бо коли м. р. на сю ціль було видано аж понад три мілiони, то сього року призначено лише 967 тисяч, то недобір є дуже великий.

КАНАДІЙСЬКІ ФАРМЕРІ НЕ ХОТЯТЬ ПШЕНИЧНОЇ РАДИ

Недавно публікаційна фірма у Виннипеґу Давсон Річардсон, розіслала поміж фармерів в Манитобі і Саскачевані 176,000 листів із запитанням чи вони хотять пшеничної ради (Віт Борд). Досі наспіло споре число відповідий, і так: — На 36 тисяч запитань висланих до фармерів у Монитобі 10,929, або 30% фармерів заявилось за пшеничною радою, 13,094, або 36%, проти, 11,977 фармерів або 33% заявили свою невтральність щодо сього питання. На 140,000 фармерів в Саскечевані — 50,014 або 40% заявилось за пшеничною радою, 46,400 або 26% заявилось проти такої ради, а 47,536, або 34% не заявилось ні за ні проти пшеничної ради.

Між невтральними є велике число менонітів, які над сею справою ще не говорили гуртом, а також і ті фармері, що є вдоволені з істнуючої організації але які не будуть противитись фармерам, що хотять, аби заснувати пшеничну раду.

ҐРІЗЬ СТРАЙКУ БУДІВЛЯНОГО В НЮ ЙОРКУ

Підприємці Будівляні відкинули предложені їм представниками будівляних юній домагання підвисшення робітничої заплати. З огляду на сю відмову страйк будівляних робітників став дуже можливим.

ПОХІД ПРОТИ ГОРІВЧАНОЇ ФЛЬОТИ

Федеральні прогибіційні агенти обіцюють, що в будучім тижни почнуть справдішну кампанію проти так званої мокрої фльоти, себто кораблів, занятих пачкованнєм горячих трунків зза границі в Злучені Держави. До недавна лишень урядники загалом перечили, що така фльота існує.

ПІДПРИЄМЦІ ГНІВАЮТЬСЯ НА ЮНІЮ

Властителі копалень мягкого вугля зійшлися на конференцію до Ню Йорку, і тут видали заяву проти робітничої майнерської юнії, кажуть, що майнерська юнія змонополізувала робітників (нігде не можна діставати робітників лишень в юнії) і через те виходять великі шкоди для сього промислу. Конференція рішила віднестися до урядової вуглевої комісії, з просьбою о зараду на се „нещасте".

ХТО ПЕРЕСТУПАЄ ПРОГИБІЦІЙНИЙ ЗАКОН?

Як кажуть Федеральні прогибіційні урядники в Шікаґо, вони мають докази, що прогибіційний закон переступають найвизначнійші провідники політичні, банкирі, купці, тощо. Вони всі мають великі гроші вложені в „бутлеґерство".

ОДИН АВТОМОБІЛЬ ПОКАЛІЧИВ 20 ЛЮДИЙ

Нюйорська поліція арештувала в вівторок якогось бандита, котрий вкрав автомобіль та вибрався в ньому на прогульку, але не вміючи ним повертати, віхав в громаду дівчат з Армії Спасення, ідучих мостом. Автомобіль розбив всего 20 дівчат, калічучи 8 з них тяжко. Одна дівчина вийшла з розбитим черепом, і лікарі сумніваються, чи вдасться її вратувати життє.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Перед війною Росія висилала богато поживчих артикулів; а від війни Росія мусіла спроваджувати з других країв поживу, спеціяльно з Злучених Держав, щоб вижививити мілiони які примирали з голоду? Чи Ви знаєте, що коли купуєте циґаретки, мусите купити Гелмар турецькі циґаретки, бо вони містять в собі 100% чистий турецький тютюн?

ПОЧАЛА ЗА МОЛОДУ

Під опікою нюйорського Товариства проти жорстокости супроти Дітий находиться 14-літна дівчина, Леонільда Купольо, котру незадовго мають поставити перед суд за двоженьство. Хоча лишень 14-літна, вона вийшла дня 19. лютого с. р. за Тоні Кервото, 27-літного контрактора а дня 1. марта за Фреда Чіфо, 67-літного друкара. Дівчина не розуміє що вона поповнила якийсь злочин. „Я люблю їх обох; вони такі добрі для мене", — говорила вона поліційному урядникови.

Поліція арештувала теж матір дівчини та її другого мужа за поміч в двоженьстві, бо, як каже поліція, Чіфо дав мужеви 31 долар, щоби сей забрався до Шікаґо та лишив йому жінку.

ПОШИРЕННЄ „СПЛЯЧОЇ НЕДУГИ"

Як подає федеральний уряд здоровля у Вашинґтоні, сього року за три місяці донесено до сього уряду за 575 случаїв недуги, відомої під популярною назвою сплячої недуги. З одержаних рапортів виходить, що недуга була найсилнійша в перших днях місяця марта, коли на неї було хорих 79 людий. При кінці марта було вже всего 37 хорих. Урядники однак звертають увагу, що рапорти певно не повні, бо лікарській штуці це не вдалося відшукати бактерій-сеї недуги і тому у многих случаях занедужаннє на сплячу недугу може бути почисленне на рахунок другої хороби.

Американська спляча хороба зовсім інакша, від африканської сплячої недуги, яка шириться через вкушеннє людини мухою „тсе-тсе". Лікарі вже відділили бактерію (заразок) африканської сплячої недуги та вже знають, як її лічити. Американську сплячу недугу вважають кінцевою стадією інфлюенци або другої подібної недуги.

ЗАБОРОНА „ЛЮДСЬКИХ МУХ"

Рада олдерманів в Ню Йорку видала закон, забороняючий людям вдрапуватися на високі будівлі, як се звичайно роблять за надгороду так звані „людимухи", щоби адвертайзувати (розголошувати) ріжні підприємства. Міський закон забороняє таке лажаннє по домах, бо воно може грозити смертю тим, що на таке рішаються, та тих що стоять з роззявленими ротами на вулиці, і тому, бо воно тамує комунікацію (рух) на вулицях. На будуче і така людина-муха і той, що таке драпаннє уряджує, буде караний грошевими карами та арештом.

ЗАТРОЇЛИСЯ ТІСТАМИ

В дільниці Ню Йорку, що зветься Джамайка, занедужало у вівторок 25 людий. Всі вони похоріли на затроєннє жолудка, і всі вони їли тісточка з одної поблизької пекарні. Через те й лікарі підозрівають, що причиною затроєння є зїджєннє затроєного печива. Затроєні належуть до 9 родин. Лікарі кажуть, що ніхто не хорий небеспечно.

ВИКЛЮЧЕННЯ ПОРША З УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В БЕРЛІНІ

Бувшого посла У. Н. Р. в Берліні, бувшого міністра Центральної Ради, бувшого голову Центрального Комітету У. С. Д. Р. П., бувшого голову Української Громади у Берліні — одноголосно виключено з числа членів цеї Громади. Сталася ця подія на загальних зборах наслідком оголошення одним з присутніх громадян „покаянного" листа, надрукованого п. Поршем у харківськім „Комуністі" й передрукованого у львівській „Землі і Волі".

З ДІЯЛЬНОСТИ СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ „ОСНОВА" В ДАНЦІҐУ

Заходом концертового Комітету українських громадян вільного міста Данціґу відбувся дня 17. лютого 1923 р. у Цоппоті, в салі міського театру, концерт-баль. Дохід призначено на бідних українських емігрантів та студентів, перебуваючих на области вільного міста. У концерті брав участь український хор та першорядні місцеві сили. Успіх концерту був надзвичайний. На концерт явилася таможня аристократія, фінансієра й інтернаціональне товариство данціґських купців. Це перший український концерт у вільному місті на ширшу скалю.

За ініціятивою тов. Артура Керитубера, голови закордонної секції німецького студентства, „Основа" розпочала з німецьким студентством розмови на студентсько-професійні теми.

Закордонна Секція Німецького Студентства улаштувала дня 16. лютого с. р. у великій салі політехніки відчит про Україну для німецьких студентів. Відчит відбувся при битком наповненій салі. Реферував тов. Юра Яремкевич, голова Союза.

Голова німецького студентського співочого товариства „Норманія" вийшов у порозумінню з „Основою" щодо влаштування вечора української пісні, який відбувся би в найблищім часі.

ЗАПОВІДАЮТЬ УПАДОК ПРАВИТЕЛЬСТВА БОНАРА ЛО

ЛОНДОН, 11. квітня. — В тутешніх політичних кругах заповідають, що голова консервативного правительства Великої Британії премієр Бонар Ло уступить ще сього місяця.

За причину уступлення подають лихий стан його здоровля, а також невдачі консерватистів при доповняючих виборах і спори останнього часу в парляменті.

Разом з премієром може уступити і цілий кабінет.

ПОЛЯКИ ХОТЯТЬ ДЕРЖАТИ ЖИДІВ ЯК ЗАКЛАДНИКІВ

ВАРШАВА, 11. квітня. — Поляки взивають свій уряд, щоб узяв Жидів з Росії яко закладників, поки московські большевики не випустять польського архиепископа Цепляка.

ТОВАРИШ ВІДКРИВЦЯ ГРОБУ ТУТАНХАМЕНА ЗАНЕДУЖАВ

КАЇРО, Египте, Африка, 11. квітня. — Занедужав тут Американець Гаверд Картер, котрий разом з лордом Карнарвоном працював при відкриттю гробу староегипетського короля Тутанхамена.

ГОЛОС РОСІЙСЬКИХ КАДЕТІВ У СПРАВІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

БЕРЛІН, 22. марта. — Орган Мілюкова „Последние Новости" в Парижі заатакував сильно постанову аліянтської Ради Амбасадорів в справі східних границь Польщі. Він предсказує неминучий конфлікт між Польщею, Литвою і радянською Україною, у висліді чого передбачує інтервенцію совітської Росії.

В ПЕТРОҐРАДІ ВИЖИДАЮТЬ КІНЦЯ СВІТА

ПЕТРОҐРАД, 7. квітня. — Тут вибухло велике занепокоєннє серед населення ізза поширення вістки про близкий конець світа наслідком того, що планета Юпітер має схибити з ходу і впасти на землю або сонце і так скінчити вселенну.

Люди в Петроґраді вірять, що зудар землі буде з Юпітером в Москві, тому що там переслідують християнську віру, або в Америці, тому, що там нагромаджено забогато богатств.

Тутешня академія наук старається переконати людий, що їх переляк безосновний, але безуспішно.

ПОЛЯКИ ПРОТИ ПАПСЬКОГО ВІЗИТАТОРА О. ДЖЕНОККІЯ

ЛЬВІВ, 21. марта. — Опираючися на брехливих інформаціях польської преси про українську маніфестацію в неділю 18. марта с. р. у Львові „пястовець" пос. Бриль з товаришами зложив у польському соймі у Варшаві інтеперляцію про недопустиму діяльність о. Дженоккі у Східній Галичині.

Інтерпеляція твердить, що о. Дженоккі промовляв на недільному українському вічу, та жадає від польського уряду, щоб зажадав від Ватикану відкликання о. Дженоккія.

Поправді о. Дженоккі не промовляв на вічу, а тільки поблагословив вірних, що зібрались перед катедрою св. Юра.

ПОЛЬЩА ХОЧЕ „ДАТИ" РУМУНІЇ КІЛЬКА ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ СІЛ

ЛЬВІВ, 21. марта. — Краківська польська газета „Нова Реформа" доносить: Польське посольство в Букарешті, столиці Румунії, отримало наказ розпочати з румунським урядом переговори про визначеннє польсько-румунських кордонів. Як зачувати, польський уряд задумує запропонувати румунському відступленнє Польщею кількох сіл на буковинському пограничу в заміну за улекшеннє з боку Румунії для управильнення залізничої лінії біля Заліщик.

НОТА ЧІЧЕРІНА ДО АЛІЯНТІВ У СПРАВІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

ЛЬВІВ, 21. марта. — Дня 13. марта с. р. вислав комісар закордонних справ большевицької Росії з Москви, Григорій Чічерін, ноту до правительств Англії, Франції й Італії, в котрій протестує проти розвязки життєвих для Советської Росії квестій без участи сеї останньої. В першу чергу нота протестує проти односторонної розвязки справи Клайпеди, уживування Німана і т. п., а дальше звертає увагу на справу Східної Галичини.

Про справу Східної Галичини Чічерін каже в ноті:

Колиби ще до того приступлено до вирішення долі Східної Галичини, яку заселює тойсам нарід, що зсоюзнену з Росією Україну без повідомлення советських републик, то наслідком того буде витвореннє нових огнищ будучих заворушень. Не до увірення є, щоби український нарід міг остати байдужним на долю відламку того самого народу, який заселює Східну Галичину.

КОЛИ РИЖСЬКИМ ТРАКТАТОМ РОСІЯ И УКРАЇНА ЗРЕКЛИСЯ ПРАВ ДО ТЕРИТОРІЇ, ПОЛОЖЕНИХ НА ЗАХІД НОВОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ГРАНИЦІ, то з того не виходить, що доля тих територій є їм байдужа. Коли одночасно советські републики домагаються, щоб їх запрошено до участи в полагоді всіх міжнародних питань, які дотикають їх життєвих інтересів, або відносяться до всіх країв, то вони керуються в тім випадку в першу чергу бажаннєм мира, яке постійно проявляється у них та незмінним змаганнєм причинитись до усталення загального порядку, що дав би всім народам спромогу до мирної праці.

Советські републики не будуть байдуже приглядатись творенню нових комбінацій, проти них звернених.

Слід ще раз перестерегти союзні уряди, що советські правительства роблять їх відповідальними за всі шкоди й некористи, які спадуть на советські републики наслідком їх рішень, принятих без співучасти сих останніх, та що при найблизшій нагоді, яка звиться для управильнення взаїмних рахунків, советські уряди зареклямують від них поверненнє шкід і втрат, які з того вийдуть.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і загряницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДВІ ВАЖНІ ПУБЛІКАЦІЇ ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ.

На днях появилися в Берліні накладом німецького видавництва Діца дві важні книжки про українську справу. Перша з них п. з. „ГОЛОД НА УКРАЇНІ", видана згаданим видавництвом рівночасно в двох виданнях: по німецьки і по англійськи. Друга — книжка Ісаака Мазепи п. з. БОЛЬШЕВИЗМ І РОСІЙСЬКА ОКУПАЦІЯ НА УКРАЇНІ" появилася поки що по німецьки, а англійське видання готується до друку.

Появу сих двох публікацій треба повитати як рідко важний у теперішніх часах здобуток загально-національного значіння на полі інформації про українське питання. Не тільки з огляду на їх важний зміст, як зокрема з огляду на видавництво, яке видало сі книжки під своєю фірмою.

Видавництво Діца в Берліні і Штутґарті (J. H. W. Dietz Nachf. Berlin-Stuttgart) се ОДНО З НАЙПОВАЖНІЩИХ СВІТОВИХ СОЦІЯЛІСТИЧНИХ ВИДАВНИЦТВ, відоме зі своїх видань в цілому культурному світі. Видавана ним від ряду років т. зв. „Інтернаціональна Бібліотека". (Internationale Bibliothek), коло якої працюють або працювали такі визначні письменники як Бебель, Кавтскі, Мерінґ, Бернштайн, Адлер, Реннер і ин., цінититься в цілому світі як духова скарбниця клясичних творів з поля новітнього міжнародного робітничого руху.

Побіч отсеї прикмети добірної вартости своїх видань видавництво Діца відзначалося дотепер ще одною, важною вже тільки для нас, рисою, а саме безмежним УПЕРЕДЖЕННЯМ і НЕДОВІРЧИВІСТЮ до всього, що звязане з українською справою. Перша причина сього була в загальній обаві, щоби не скомпромітуватися, забираючи ґолос в такій неясній і сумнівній, на його погляд, справі, як українська. Друга, ще важніща причина лежала в слідуючім: Від часу большевицького перевороту у Росії німецьку соціялістичну пресу, видавництва, партійну політику попросту обсіли РОСІЙСЬКІ ЕМІҐРАНТИ-МЕНЬШЕВИКИ, надаючи тон у всіх питаннях Східної Европи. Вони редаґують майже скрізь по соціялістичних ґазетах, починаючи від берлінського „Форвертсу", відділи східної політики, сидять по ріжних видавництвах, забирають всюди голос, пишуть, інформують. Не треба додавати, що ціла ся меньшевицька аґітація йшла ввесь час під знаком „единої і неділимої" Росії та поборювання всього, що звязане з українською „самостійницькою авантурою". Через сю меньшевицьку роботу зпоміж усіх політичних напрямків Німеччини може найбільш недовірчиво ставилися до українського питання якраз німецькі соціялісти (з виїмком поодиноких осіб), а їхня преса і видавництва були для української інформаційної роботи просто неприступними твердинями.

Причинилися врешті до того чимало і самі деякі бувші українські соціялісти, які, як напр. д. МИКОЛА ПОРШ, наперед знеславили українську справу своїми „комерційними" операціями на рахунок української держави, а потім перші відреклися свого самостійництва і пішли з поклоном до большевиків, або так, як д. ПЕТРО ДІДУШОК, з українських самостійників пішли відразу за юдин гріш на службу до відділу Чека при російській большевицькій місії в Берліні, або як д. МАРКО БАРДАХ і др., при першім сильніщім подуві вітру з півночі змінили „вехи" та для „ґешефту" зареєструвалися між правовірних комуністичних федералістів. Очевидно, що таке захування наших власних земляків на берлінськім ґрунті не могло розбудити довіря до нашої справи серед німецького робітництва і тільки додавало переконуючої сили аґітації російських меньшевиків.

Поява двох книжок про українську справу в найбільшім німецькім соціялістичнім видавництві се перший важний вилім у тім мурі неприступности і упередження до нашої справи серед німецьких соціялістів. Се є вислід довгих і пильних заходів двох визначних діячів українського робітничого руху на Наддніпрянщині: ІСААКА МАЗЕПИ (бувшого президента міністрів Укр. Нар. Респ. з рр. 1919-1920) і ПАНАСА ФЕДЕНКА (бувш. редактора „Робітничої Ґазети" в Камянці Подільськім). Впертою працею, яка тягнеться з перервами від року, їм вдалося зацікавити цілий ряд поважних німецьких соціялістів нашою справою до тої міри, що за їх порадою видавництво Діца взялося видати під своїм іменем відразу дві книжки про Україну рівночасно на двох світових мовах.

Щодо свого змісту, то перша книжка про „Голод на Україні" (англійське видання має наголовок „The famine in the Ukraine") подає ряд документів, які змальовують страшну голодову катастрофу на Україні та доказують, що причиною її є большевицька окупація України. Больщевицькі окупанти не тільки ограблюють до решти голодуюче українське населення, але до того умисне заслонюють перед широким світом правдивий стан річей на Україні. Через те вся дотеперішня міжнародня поміч ішла дотепер майже виключно тільки на користь російських голодуючих околиць. В окремім меморіялі до робітництва цілого світа, надрукованім в сій брошурі, Центральний Комітет Укр. Соц. Дем. Роб. Партії (Наддніпрянщини) домагається, щоби на Україну була вислана міжнародня робітнича комісія для розсліду большевицької господарки. Далі домагається меморіял ЗВІЛЬНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ВІД БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ, ПОЛЬСЬКОЇ І РУМУНСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ.

Книжка І. Мазепи „Большевизм і російська окупація на Україні" (112 стор. друку) дає в першій частині наукове вияснення, чому революція на Україні мусіла піти ЦІЛКОМ ИНШИМ ШЛЯХОМ, як революція в Росії та чому в той час, як в РОСІЇ ПЕРЕМОГЛИ БОЛЬШЕВИКИ, на Україні революція проявилася в формі УТВОРЕННЯ САМОСТІЙНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ. В другій частині книжки автор доказує, що большевицька окупація на Україні є продовженням давної російської політики супроти України найстрашніщими способами терору і насильства та домагається в імя демократії для українського народу права самоозначення.

Обидві книжки найшли голосний відгомін в німецькій робітничій пресі. Треба-б побажати, щоби анґлійське видання сих книжок розійшлося як найбільше також серед американського робітництва та причинилося до спопуляризовання між ним української визвольної боротьби.

А ТИ, МАРКУ, ГРАЙ!

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Несподіваний, вислід конференції Ради Амбасадорів. — Дика радість у ляцькім таборі. — Українська політика виконала свій обовязок. — Міжнародня політична констеляція.

Сталось те, чого не тільки ми, але й наші вороги не сподівались. Рада Амбасадорів по двохтижневих нарадах затвердила східні границі Польщі в межах, означених Ризьким договором, а тим самим признала їй 130 тисяч кв. кільометрів історичної української території з населеннем у 10 міліонів душ, з того близько 7 міліонів Українців.

Як мало можна було сподіватись саме такого наслідку, це видно з того, що напередодні рішення Ради Амбасадорів у польських кругах ще панував дуже песимістичний настрій. З Парижа надходили самі непотішаючі звістки, кождого дня виникали нові труднощі. Польська преса зі страхом цитувала статтю найбільш впливового анґлійського журналу „Обсервер", який вимагав, щоб великі держави положили кінець польським надужиттям на Виленщині й особливо у Східній Галичині. Раптовий виїзд міністра закордонних справ Скжинського до Парижа також показував, що ситуація складається для Польщі незвичайно критично, майже безнадійно.

Що за містерії відбулись в останній хвилі за наглухо замкненими дверима паризьких дипльоматичних кабінетів і які міркування примусили Раду Амбасадорів прийти до її несподіваного рішення — про це ми свого часу може ще й довідаємось. На кождий випадок сталось таке саме „свинство". як свого часу при переговорах між Поляками й большевиками у Ризі: Там польська делеґація за замкненими дверми винесла несподіване рішенне про визнанне факту анексії Східної України московськими большевиками. Тут Рада Амбасадорів за замкненими дверми винесла таке саме несподіване рішенне про визнанне факту анексії України Західної Польщею.

Наскільки це останнє рішенне було несподіваним для самих Поляків, це видно з тої дикої, божевільної радости, яка запанувала в ляцькім таборі, як тільки з Парижа надійшла звістка про вислід конференції. „Патріотичні" маніфестації у театрах, „Марселеза" в честь Франції, урочисті засідання сойму й сенату, метрові артикули по часописах... Зовсім як колись у Росії: „кричали женщины „ура!" и в воздух чепчики бросали"... Справді, мало чого бракувало, щоб ця орґія шовіністичного шалу перейшла у всенародну свистопляску.

Таких орґій люде не переживають, коли щастє не звалюється на них, як з неба. Тільки несподіване, незаслужене й „шалене" щастє викликає подібні рефлексії. І дійсно Польща не сподівалась і не мала права сподіватись, що справа скінчиться для неї так щасливо.

Коли несподіване щастє викликає такий шалений, нестримний вибух радости, то несподіване лихо природно мусить викликати такий самий нестримний вибух смутку й резиґнації. А треба по правді сказати, що галицько-українське суспільство, без ріжниці напрямків і місць розселення, прийме рішенне Ради Амбасадорів, як велику й прикру несподіванку, більше того — як тяжкий удар. По нашім боці були право й справедливість, на нашу користь, здавалося, була міжнародня політична констеляція, за нами було велике, нелюдське напружение всіх фізичних і моральних сил протягом довгих чотирьох років. Не безпідставний оптимізм, не легкодушність давали нам право очікувати, що коли справа Східної Галичини через свою компліковáність може й не буде вирішена на нашу користь, то принаймні й не на користь наших ворогів. Найменше, чого ми мало право очікувати, було те, що нашу справу буде виокремлено й ще до якогось часу відрочено, щоб у будучности вирішити її згідно з засадою самоозначення народів.

При таких обставинах булоб тільки природним, колиб тяжкий удар, який на нас упав, викликав серед нашого суспільства тим більший смуток і жалобу, чим менше ми його сподівались.

Та не берім прикладу з наших ворогів. Відколи провадиться війна між українським та польським народами — а це вже триває багато століть; — відтоді стало аксіомою, що їх тактика — не наша тактика, їх психольоґія — не наша психольоґія, їх вдача — не наша вдача. Коли Ляхи дуріють з радощів і гнівають небо своєю безсоромною зарозумілістю, то для нас це мусить бути пригадкою зберігати зимну кров і ясну голову. Як божевільна радість не є достойна шануючого себе народу, так і безкрайна розпука й безкритична резиґнація не є достойна шануючого себе народу.

Отже передовсім — зимної крови та ясної голови!

Під впливом першого гострого болю від несподіваного удару наше суспільство може кинутись розшукувати винуватих. І тут, розуміється, перша думка зупиниться на уряді Західної України, на особі президента Петрушевича й на близьких до нього діячах. „Вони все завинили! Вони програли справу! Не хочемо їх більше!"...

Дозволити своїй думці простувати в цім напрямі — означалоб... наслідувати наших ворогів. То у Ляхів і Москалів є такий звичай, що коли у них вибухає національна пожежа, то вони не беруться її спільними силами гасити, а перше всього починають шукати: хто підпалив? Тимчасом пожежа набирає сили й виростає до розмірів національної катастрофи.

Час для історичних оцінок ще не настав і невідомо, коли настане. Та коли майбутній справедливий історик прийде й зважить усі наші сучасні обставини, то він напевне винесе Західно-Українському Урядови не тільки оправдуючим, але і узнаваючий присуд. Цей уряд може з чистим сумлінням сказати:

— Ми зробили все, що зуміли й змогли. Ніхто другий на нашім місці не міг би зробити більше.

Проти цілого світу ніяка державна сила, ніякий державний чинник не можуть устояти. Під натиском европейської коаліції впав колись Наполеон, під натиском світової коаліції впала на наших очах Німеччина. Щож за диво, коли під зєднаним франко-польським натиском і при спокійнім невтручанні инших держав (коли поминути проблематичні протести з російсько - українського боку) впала акція нашого уряду? Улягти перевагаючій силі не є ані соромом, ані злочином — тільки нещастєм. А нещастє це наше вселюдне, спільне. Тому й нести його треба цілою громадою, а не валити на плечі одиниць, навіть вибраних і нами уповноважених.

Такою самою помилкою булоб, колиб серед деякої частини нашого суспільства запанувало тепер повне знеохочення до всякої політичної акції взагалі. „Політика нас завела! — напевне почуються нерозважні голоси. — Ми політикували, тратили сили й кошти, а не вийшло з тої політики нічого. Тому — геть з політикою!"...

Хто ясно представляє собі нинішнє політичне положенне в Европі а навіть у цілім світі, той подібної гадки не висловить. Колиб ми нині переживали такі часи, які сто літ тому запанували по ліквідації Наполеона, коли „священний союз" Метерніха скував цілу Европу залізними обручами, — тоді зречення з політичної діяльности ще малоб певний сенс. Але тепер, коли ціла Европа перебуває в плиннім стані, коли ще є стільки нерозвязаних проблемів, коли кождого дня може счинитись новий вибух, — тут резиґнація з політичної діяльности означалаб самогубство.

Не треба забувати, що узнанне східних границь Польщі відібється не тільки на нас, але й на цілій східній і центральній Европі. Франція зробила Польщі цей подарунок не задля її гарних очий. Польща у відплату узнанне своїх східних границь мусить вязати руки совітській Росії, аби та не могла активно вмішатись у франко-німецький конфлікт. Але разом з цим те узнанне страшенно озлобило Росію й ще більше озлобило Литву. Досить поглянути на мапу, щоб побачити, як легко встановити єдиний стратеґічний фронт: Росія — Литва — Німеччина. Проти цього фронту стоять одинцем Франція та Бельґія на заході й Польща на сході. Які ще можуть на ґрунті цеї протилежности двох коаліцій виникнути заворушення протягом найблизчого часу — це годі й передбачити. Але кожде таке заворушенне найблизче й найтісніше зачіпить інтереси нашої тіснійшої батьківщини зокрема й цілої України взагалі.

Невжеж нам кинути тепер всяку політичну акцію назовні й тим добровільно викреслити себе з числа активних чинників, од яких залежить наша доля й ціла наша будучність?

Колиб нас спитали, як же ми маємо реаґувати на рішенне паризької конференції, то ми моглиб дати на це лише одну відповідь:

Галицько-Український нарід цього рішення не визнає й ніколи не згодиться визнати.

А колиб нас спитали, щож нам далі робити, то ми, не вагаючись, моглиб на це сказати:

Те саме, що й досі.

Про це ще буде мова иншим разом.

Берлін, 19. березня.

Радянин.

БУЛО КОЛИСЬ...

Було колись, козацька слава
Великих гордих дій в степах лунала,
Тоді була у нас держава,
Й про козаків ціла Европа знала.

А нині край лежить в неволі
Ограблений, гарматами поритий.
Нема ні давніх прав, ні волі,
Лише голодним людським трупом
[вкритий.

Та годі ворогам здавити
України свободолюбну вроду,
І з вірою ми будем жити
В велике Завтра нашого народу!

Ол. Неприцький-Грановський.

ВСЕУКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК В 1922 Р.

Київ, 11. березня, 1923. р.

Серед загальної руїни, занепаду культурного життя на Вкраїні вкраїнська наука та її поборниця Всеукраїнська Академія Наук у Київі попали в найтяжче положення, але тимнеменше завдяки своїм хоч нечисленним та старим, випробованим в щирій праці для народу, членам, зробила ні не найбільшу роботу. Бо коли на мистецтво, на школи сяктак звертає уваґу і само ширше громадянство і допомогає влада, коли видавництва, керуючись, правда, торговельними прінціпами всеж таки оживили книжний ринок новими виданнями, то наука ще не діждала того моменту відроджуючоїся країни, щоби її належно оцінили й піддержали і продовжує дальше жити, чи животіти завдяки небагатьом жрецям рідної науки, що з самопожертвованням піддержують забутий юрбою на час вогник українського знання, науки.

Все сказане мною найкраще підтверджують факти.

Сьогодні відбувся в Академії Наук урочистий акт, на якому акад. С. О. Єфремов зробив відчит із діяльности Академії в 1922 р. Переглянемо відчит **Історично-фільольоґічного відділу.**

Головою Відділу був акад. **А. Кримський,** секретарем акад. **С. О. Єфремов.** Дійсних членів, себто таких, що перебували в Київі й брали участь у засіданнях та иншій академічній праці було 10, з них 8 академиків: М. Біляшівський, С. Єфремов, В. Іконніков, А. Кримський, А. Лобода, Ф. Мищенко, С. Новицький та Ф. Шміт і 2 директори комісій з правами академиків Відділу: проф. О. Грушевський та проф. Е. Тимченко.

Всіх засідань відбулося 18. Переводжено іспити на наукові степені. З 4 аспірантів один одержав наукову степінь.

За скороченням штатів і відсутністю коштів робота в окремих установах відділу падала на одного-двох членів, себ-то на керовників установи. Звичайно, що в такій постановці неможна ожидати піднесення праці, а те, що зробилося треба завдячити виключно тим небагатьом членам, що безкорисно працювали, одиноко з любови до рідної науки.

При Відділі були 3 установи:

„Историческое Общество — Нестора Летописца" одбуло 19 засідань, на яких прочитано 42 доповіді присвячених питанням історії, історії письменства, мистецтва, бібліоґрафії та згадкам про тих або инших діячів науки. При товаристві працювала комісія з А. Лободою на чолі, що має виробити плян святкування 50-літнього ювілею товариства в травні 1923 р. За відсутністю коштів неможна було поновити видавничої діяльности.

Історично-Літературне Товариство з березня 1922 р. для видавання памяток навітнього письменства. Головою **С. Єфремов.** Одбулося 9 публичних засідань з 23 доповідями. Окремі засідання були присвячені Шевченкові, Кулішеві, Сковороді (2), Короленкові, проблемі голоду.

Товариство Прихильників української історії письменства й мови в Петербурзі змогло в минулий рік одержати навіть матеріяльну допомогу від Всеукраїнської Академії Наук. Головою **В. Перепись.** Відбулося 11 публичних засідань з 19 докладами.

При Відділі істнувало 17 комісій:

1. **Постійна Комісія для складання Словника Української Мови.** Головою **А. Кримський.** Відбулося 32 засідання. Для збирання словарного матеріялу використано 25 авторів, шкільних підручників та з народніх уст. Всіх карток здобуто 93,800. За відсутністю коштів матеріял не може бути виданим.

2. **Інститут Наукової Мови** має одним-одну штатну посаду. Остальні співробітники працюють безплатно. Одбулось 130 засіданнів. Зібрано 1,430 правничих термінів. За допомогою Державного Видавництва України приступлено до друку словників ґеольоґічної терміньольоґії та зоольоґічної номенклятури.

3. **Постійна комісія для складання історичного словника української мови.** Директор комісії проф. **Е. Тимченко.** Відбулося за рік 18 прилюдних засіданнів, на яких було прочитано 9 наукових доповідів. Вибрано слів із історичних джерел на 60,350 карток.

4. **Постійна комісія для складання історично-ґеографічного Словника української землі.** Директор **Ол. Грушевський.** Відбулось 20 засіданнів.

5. **Етноґрафічна Комісія.** Голова **А. Лобода.** Опріч нього один штатний співробітник. Відбулося 27 засіданнів з 32 доповідями наукового та науково-популярного змісту. Відбулись спеціяльні подорожі, зібрано чимало етноґрафічного матеріялу. Видано дві книжки: К. Квітка „Українські Народні Мельодії" та акад. А. Лобода „Голод у народно-поетичному освітленні".

6. **Музично - етноґрафічний Кабінет.** Керовничий **К. Квітка.** Розпочав роботу з 10. жовтня 1922 р. Зібрано понад 600 народніх мелодій. Відчитано декілька рефератів.

7. **Археольоґічна Секція.** Голова проф. **М. Макаренко.** Відбулося 8 засіданнів.

8. **Секція Мистецтв.** Голова **О. Новицький.** Було 10 засіданнів. Виготовлено до друку другий том Збірника секції, присвячений старому Київу; обробляються посмертні праці К. Широцького та темінольоґічний словник.

9. **Кабінет Мистецтв.** Голова Ф. Шміт. Функціонує щоденно для одвідуваннів. В йому відбувалися відчити голови по історії візантійського мистецтва.

10. **Софійська комісія** одинока, що припинила роботу за відсутністю коштів.

11. **Постійна комісія для видавання памяток новітнього вкраїнського письменства.** Голова **С. Єфремов.** Мала 10 засіданнів та вузчі наради, що одбувалися не менше одного разу на тиждень. Провадженo коллективну працю над варіянтами із Енеїди Ковляревського, зібрано матеріяли до вкраїнської бібліоґрафії XIX в. та впорядковано Кулішів матеріял, що перейшов до Комісії по смерті Ів. Каманіна. Виготовлено до друку кілька розвідок, читано низку докладів.

12. **Комітет для видання творів Ол. Потебні** працює в Харкові. Встиг видати в Одесі перший том творів українського писменства, що містить монографію: „Мысль и язык".

13. **Комісія для видання творів Шевченка, Франка, Антоновича і Драгоманова** підготовивши дещо з творів до видання, припинила діяльність за відсутністю коштів та виглядів на видавництво.

14. **Гебраїстично-жидівська Історична Комісія.** По скороченні штатів залишився один співробітник **І. Галант,** який самотужки працював над збиранням матеріялів до історії Жидів на Вкраїні.

15. **Постійна Комісія для дослідів над громадянськими течіями на Вкраїні.** Голова **С. Єфремов.** Одбулося 15 засіданнів. Члени комісії працювали над упорядкованням архивних матеріялів Куліша та Вовка, над матеріялами про студентські рухи, про Кирило-Методієвське Брацтво. Улаштовано прилюдне засіданне з доповідями про Брацтво, виготовлено збірку статтів про його-ж і командіровано В. Міяновського до Петербургу студіювати справи Брацтва в архіві „III оделения", звідкіля придбано чимало невідомого матеріялу.

16. **Педагоґічна Комісія.** Голова **О. В. Корчак-Чепурківський.** Відбулося 5 прилюдних засідань.

17. **Комісія для присуду премій на Історично-фільольоґічному Відділі.** За відсутністю грошей на премії, бо кілька тисяч карбованців, які є — утратили всяку реальну вартість — комісія не може працювати.

Опріч згаданої роботи в Комісіях було ще 4 окремі наукові доручення. Співробітники виготовили чимало розвідок, наукових праць але все це лежить покищо без вигляду на скоре появлення в друку.

Я навмисне задержався на подрібнішому зясуванню праці Історично-фільольоґічного Відділу, щоби було яскравіше видно, яку велику роботу зробило декілька одних і тих же людей, здебільша безплатно і серед несприятливих обставин. А також само, коли не гірше стоїть справа і на других відділах.

Становище дуже важке для наукової роботи, майже неможливе, але ми можемо з вірою дивитись вперед, бо покищо прокинеться все громадянство і піде на допомогу рідній науці, там стоять вже декілька старих робітників, стоять твердо і будують храм науки.

Хай по цеглині, але робота нестигає.

М. Василько.

Semper idem.

ГОДІ!

Ви звикли слухати... раби!
Коритися незнаній долі,
Хилити лоб свій, спину гнуть,
Дивитись як сотками мруть
Замучені герої!

Ви звикли жебрати, просить
Тих, що на вас кують кайдани,
За хліб ласкавий оддали-б
Ви честь свою, тай щеб тюрми
Звеличили-б й тиранів!

Та годі вже! Пора і нам
Самим свою кувати долю!
Не ласки нам просить з їх рук
Покірно спину гнуть під кнут —
А нам жадати волі!

Та годі вже! Пора і нам
Проснутися зі сну, похмілля!
Розбурхати у грудя гнів,
Луною знищення, огнів,
Віддячить за насилля!

ЛЬВІВ, 1. жовтня, 1922.

Д. Елліс Баркер.

УПАДОК ФРАНЦІЇ.

(До питання про причини французько-німецького суперництва).

На характер і політику Франції глибоко впливають два великі лиха, що кидають понуру тінь на сю націю та сильно відбиваються на її заграничній і внутрішній політиці. Сими двома лихами є припиненнє розросту населення і фінансові труднощі в сій країні. В порівнанню до них усі инші проблеми мають другорядне значіннє.

За час останніх двох століть положеннє Франції між великими державами — як що мірити числом населення — незвичайно змінилося. В 170 році були на світі тільки три справді великі держави: Франція, Німецьке Цісарство та Англія. Сі три великі держави разом мали біля 50,000.000 мешканців, з того Франція 20,000.000 себто 40 відсотків. В тому часі Злучені Держави Півн. Америки ще не істнували, а з Росією й Японією не доводилося рахуватися. Сьогодні істнує сім великих держав у світі: Франція, Німеччина, Італія, Велика Британія, Росія, Злучені Держави і Японія, які разом мають 600,000.000 мешканців. Франція з її 40,000.000 населення має лише 6.5 відс. населення всіх великих держав. З сього рахунку виключено і білих і кольорових мешканців великих британських і заморських кольоній.

Населеннє Німеччини, Італії, Вел. Британії, Росії, Злучених Держав і Японії під сю пору дуже швидко росте, коли тимчасом що до населення Франції можна сконстатувати абсолютний застій. У Полудневій Америці повстають нові великі держави, а Китай може переміниться в другу й більшу Японію. Франція стратила своє цілком передове місце між народами, яке вона займала протягом століть. Їй грозить не лише занепад до положення друго, або й третьорядної держави, але й постепенне усуненнє та заглада. Ся думка викликує важку журу у всіх французьких патріотів.

Заглада французької цивілізації й мови є абстрактною ідеєю, річею неймовірною для більшости Французів, хоч у минулому є приклади постепенного занепаду й повної заглади великих народів, їх цивілізацій і мов. Та все таки застій населення уявляє собою безпосередну й дуже грізну небезпеку для Франції, бо постепенно зменшується число здатних до оборони країни. Хоча скількість населення Франції на загал не змінилася протягом десятиліття, то одначе довершилася незвичайно важна зміна в складі того населення. Поступ санітарних умовин і медичних наук значно збільшив живучість людий. У Франції тепер далеко більше старих осіб і середного віку, ніж у минулому і, хоч число мешканців не змінилося, то серед них тепер менше молоді, здатної до зброї. Видатна зміна виразно оказалася підчас кількох останніх десятиліть, а страшна небезпека, яку вона означає для будучини Франції, є очевидна з ось якої урядової статистики:

	Населеннє:	Уродин хлопців:
1866	38,080.000	516.000
1876	36,830.000	494.000
1886	38,230.000	466.000
1896	38,520.000	442.000
1906	39,267.000	411.000
1913	39,674.000	382.000

Між 1866 і 1913 роком населеннє Франції збільшилося лише о 1,600.000. Сей приріст на протязі десятиліть із дрібною надвишкою покрив майже таку саму втрату населення ізза відступлення Альзації й Льотарингії на річ Німеччини. Але, хоча ціле населеннє потрохи зростало, то число уродин хлопців, від якого залежить число здатних боронити край, швидко падало. Виміраючи числом уродин хлопців потенціяльну силу французької армії, знайдемо, що 1913 р. вона була на 25 відс. менша, ніж у 1866 р. Правда, уродини хлопців впливають на чисельність армії щойно 20 літ пізнійше. За те арґумент, що тепер більше дітий виживає, ніж у минулому, не переконує, бо се фактор скрізь однаковий. Франція боїться отже другої війни з Німеччиною і не без причини. Французько-німецька боротьба тягнулася століттями і ще не видко їй кінця. Передбачувана в майбутньому ріжниця між арміями Франції й Німеччини найвиразнійше оказується, коли порівняємо не числа населення, але вродин хлопців у сих двох країнах. З сього боку справа представлялася в 1913 р. ось як:

	Уродин хлопців:
Франція	382.000
Німеччина	976.000

Коли приймемо, що смертність рівна в обох краях і що остаточно 50 відс. уроджених хлопців буде здібних до військової служби, то оказується, що 1933 р. Франція зможе поставити 191.000 рекрутів річно, коли Німеччина в межах 1913 р. поставить не менше як 487.000 новобранців. Десять річників далоб 1,910.000 жовірів у Франції, а 4,875.000 у Німеччині. Але-ж як щоб усе населеннє Франції не росло і число здорової мужеської молоді далі маліло, а населеннє Німеччини не переставало швидко зростати — в останньому році населеннє Німеччини виросло більш аніж о 600.000 — то десять річників небаром далоб у Німеччині уже не два і пів раза більше жовнірів ніж у Франції, але від трьох до пяти разів більше.

Загально думають, що Французи з сеї, чи иншої причини є безплодною расою. Сей погляд цілком хибний. Найбільше плодовитим народом на світі є по видимому Французи, а власне ті Французи, що за часів Людовика XIV осіли в Канаді. В 1763 році, коли Канада припала Англії, було там біля 60.000 канадійських Французів. Сьогодні їх число значно перевисшає 3,000.000. Вони розмножилися більше ніж пятидесяти-кратно. Колиб Французи так само швидко множилися у Франції, то сьогодні їх число булоб мало що менше від нинішного числа меншканців усього світа.

Застій росту населення у Франції і швидкий ріст населення в богато инших краях викликаний головно — можнаб сказати: виключно — економічними причинами. Франція має славу богатої й самолюбної. Говорять, що Французи не розмножуються, бо хочуть вигідно жити й витрачувати гроші на себе, а не на свої діти. Ся загально розширена поговірка цілком неслушна. Франція є з природи бідною країною. Вона має лагідний і ріжноманітний клімат, добрий для хліборобства, але є країною на загал дуже гористою. В ній немає тих плодовитих рівнин, які створили хліборобське богацтво Голяндії, Німеччини, Північної Італії, Угорщини, Румунії, Злучених Держав, Канади і Аргентини. Не маючи пригожого рівного ґрунту, при сухім підсоню в додаток, Франція — подібно як центральна й полудпева Італія, де умовини майже ті самі — звернула переважну увагу на продукцію присмаків таких, як вино, добірні овочі і т. д. Селяне працюють тяжко й раціонально і продукують найкрасші на світі вина, овочі й ярину. Факт, що мінімальну скількість отих продуктів продає Франція дуже дорого за кордоном, викликав цілком неоправдане на ділі вражіннє, буцім то вона мусить бути нечувано богата. Шампан і инші першорядні вина по всьому світі продаються незвичайно дорого, але в порівнанню до сих цін прибутки для самої Франції є цілком незначні. Більшість вин продається в самій Франції по цінах далеко низших, ніж у наших краях коштує пиво.

Сучасна індустрія базується (опирається) на вуглю. Добробут і швидкий поступ Сполучених Держав, Великої Британії й Німеччини полягають на тому, що сі краї продукують біля девять десятих вугля всього світа. Франція має лише дуже незначну скількість вугля. Країни бідні на вуголь і сирівці не можуть фабрикувати то їмаси товарів, яка так нечувано збогачує народи, що її виробляють. Тому Французи мусять скупчувати всю свою енерґію на виробі товарів, що вимагають мало сирівця, але за те великого вкладу людської праці. Тому звернули переможну увагу на виріб товарів артистичного та люксусового промислу, які вироблюється радше ручною працею, ніж машиновою. Французькі шовки, убрання, капелюхи, штучні цвіти, перфуми й инші предмети роскоші занадто численні, щоб їх згадувати, славляться по всьому світі й продаються незвичайно дорого. Відсіль принагідні обсерватори схильні уявляти собі, що французький промисл, подібно як французьке хліборобство, дає величезні прибутки Французам. Тимчасом число тих, які можуть купити дуже дорогі, ручною роботою виконані французькі модні вироби, фарфори і т. д. є дуже мале. Американське збіже дає без порівнання більше прибутків, ніж ціле французьке хліборобство разом, а до того дає заняттє без порівнання більшому числу робітників. Так само французька люксусова індустрія, призначена для нечисленних покупців, приносить лише дуже малі прибутки й небогатьом робітникам дає заняттє в порівнанню до якої-небудь модерної гуртової індустрії.

Застій у рості населення Франції викликаний застоєм її хліборобства й фабричного промислу, а сей застій у свою чергу спричинений браком рівного ґрунту, вугля та инших сирівців. Можливо, що положеннє Франції покрасшає тим, що вона відобрала великі копальні зеліза в Льотаринґії. Але питаннє в тому, чи вона зможе забезпечити собі в Німеччині, чи де инде вуглє по поміркованих цінах, потрібне для витоплення руди та урухомлення великих фабричних машин. Без достаточної скількости недорогого вугля великі запаси залізної руди у Франції тільки малі прибутки доставлять сій країні й небогато французьких робітників утримають, тому, що Франція на загал гориста, її ріки бурливі, а будова зелізниць коштовна, і кошти перевозу високі. В Німеччині є богато прихильнійші ґеоґрафічні умовини. З другого боку одначе сі рвучі французькі ріки й численні гірські водопати мажуть доставити міліони гідро-електричних (водно-електричних) кінських сил. Французи з найбільшою енерґією заходяться тепер запрягти сі водні сили, щоб розвинути свій промисл. Ще покажеться, чи ся господарська політика приведе до могутнього розвою фабричного промислу.

Безпосередні отже вигляди перед фрацузьким хліборобством і промислом є пригноблюючі. Світ збіднів ізза війни. Росія, що була добрим покупцем Франції, цілком зруйнована. Злучені Держави, що були найбільшим покупцем французьких люксусових вин, заборонили продавати алькогольні напої, а инші держави можуть теж піти їх слідами. Окрім сього Злучені Держави й инші краї значно підвисшили митні тарифи на французькі модні й люксусові вироби. Збіднілому світови треба предметів першої необхідности, а не роскоші. На своє нещастє Франція зорганізована якраз для люксусової продукції й не легко може доставляти предмети першої потреби, до того конкуруючи зі Злученими Державами, Великою Британією, Німеччиною й Бельґією, — країнами, які є в далеко вигіднійшому положенню, бо мають доволі дешевого вугля та й ріжні инші умовини, яких не можна коротко обговорити. Франції потрібно з заграниці значної скількости харчів і сирівців, за все те вона досі платила експортом люксусових виробів. Підчас війни й від часу перемиря французький промисл потерпів величезні шкоди.

Франція, подібно як Англія, позичала міліони иншим народам. Відсіль слава про її загальний добробут і богацтво. Слава ота була й є цілком незаслужена. Тому, що Французи не могли продукувати дома стільки, скільки їм було треба, вони мусіли збільшати свої доходи продукцією за границею. Французькі ощадности не могли знайти приміщення у Франції, бо хліборобство й промисл були майже в застою ізза тих природних умовин у краю, про які вже була мова. Неминучу отже надвишку своїх прибутків ощадні мусіли приміщувати в инших краях. Їх скупа домашна продукція що йно разом із доходом з їх ощадностий, приміщених за границею, уможливлювала французькій нації істнувати. Зріст їх ощадностий і їх вкладів за границею не так вказував на їх богацтво, як на їх запопадливість. Німеччина, що позичала великі суми від Франції, і Злучені Держави, що теж запозичувалися в неї, були далеко богатші від Франції. Франція була подібна до малого банкира, що фінансує богатого фабриканта, якому потрібно гроший, щоби розширити його цвитучу фабрику. Приміщуваннє гроший за границею має свої невигоди. Франція доставила великі суми Росії, Туреччині, Балканським державам і иншим краям і французькі вкладники стратили що найменше 5 міліярдів долярів на тих своїх вкладах. Франція є богата завдяки тому, що її населеннє живе крайно скупо. Майже неймовірно малі є потреби Француза. Міліони робітників задоволюються на сніданнє лиш одним горнятем чорної кави, або склянкою яблочного вина і шматком хліба без масла.

До війни була Франція країною з відносно малим національним богацтвом і поміркованим доходом із нього, країною дуже обтяженою величезним державним довгом, найбільшим на світі — завіщаннєм нещасної війни з Німеччиною в 1870—71 роках. Переможна Німеччина не тільки наложила в тому часі на переможений народ контрибуцію 5 міліярдів франків, але й забрала йому пограничні кріпости й його воєнний матеріял. Боючися ще одного нападу з боку Німеччини а сей страх був оправданий нерідкими погрозами — Французи поспішилися укріпити отверті границі, на ново узброїтися й відбудувати знищені области. Так державний довг виріс з 11.516 міліонів франків в 1870 р. на 20.356 міліонів фр. у 1879 р., а на 26.017 міліонів фр. в 1893 р. коли він був найбільший. Потім він постепенно зменшався до 25.261 міліонів фр. у 1914 році. Велика війна принесла величезне збільшеннє сього національного довгу, а в додатку до великих воєнних витрат Франції доводиться тепер відбудовувати східні департаменти, перемінені в одну пустиню.

В такім положенню є теперішня Франція. Коли додати до сього нечуваний зріст податковоготягару і довгів, а також майже неминуче дальше зменшеннє населення, то гороскопи завтрішнього дня для Франції випадуть дуже й дуже сумні.

„Упадок Франції" — не фраза, се поважна проблєма, що повинна інтересувати цілий культурний світ.

НЕ ВІРЯТЬ.

Лондонські ґазети не вірять, що московські большевики розстріляли польського ґенерального вікарія Бучковича (чи Буткевича) і пишуть, що він ще жие, та що страченнє його большевики відложили не неозначений час.

Є такі люди, котрі не вірять, що Англієць лорд Карнарвон відкрив дійсну могилу фараона (короля) Тутанхамена зперед 3,400 літ. Вони думають, що англійські фалшівники старовини побудували сю могилу, аби хтось відкрив, а вони потім робили бизнес, продаючи по 10 або 100 штук кождої найденої річи.

Є теж і такі люди, котрі не вірять, що лорд Карнарвон помер від укушення мухи. Вони кажуть, що він помер з журби, як дізнався про шахрайство з гробом Тутанхамена.

Є і такі люди, котрі не вірять ані у смерть від мухи ані з журби покійного Карнарвона. Вони кажуть, що гріб Тутанхамена правдивий, та що там мешкав його дух, який удусив Карнарвона за се, що нарушив могильний спокій старинного фараона.

Москалі в Петрограді не вірять, щомо Москва удержиться вчасі звороту планети Юпітера, яка має схибити в правильному ході.

Вони кажуть, що Юпітер Москву засипле, а то за се, що там переслідується християн.

Інші люди не вірять, аби сим Юпітером була планета Юпітер.

Вони кажуть, що сей Юпітер тепер живе в Москві.

Московські большевики не вірять, що вони вже вмерли.

Вони кажуть, що вони ще жиють,

Інші люди не вірять в се, в що вони вірять, і кажуть, що і Ленін каже, що жие, але ніхто його життя не вважає за життє.

Перекотиполе.

РОЗГРАБЛЕННЯ ЕРМІТАЖА

Петроградські совітські часописи доносять про нову грабіж картин з петербурського Ермітажа. Більшість заграблених картин вивезено в Москву.

ДОПИСІ

БОФФАЛО, Н. Й.

Пращальний вечер.

У неділю, 2-го квітня, громада в Боффало, Н. Й., пращала свого улюбленого дякоучителя д. Лозинського. Причиною його відходу є старість (він числить 65 літ віку). Знемігся старий труженик на народній ниві і хоче прожити решту життя спокійно на фармі у свого сина.

Щоби показати, що уміємо оцінити щиру працю, зійшлисьмося о 5-тій год. по пол. до галі укр. народного дому, щоби розпращатися із старим нашим другом. Зладженнєм вечерка занялося наше співацьке товариство. Прибуло споро людий на те пращаннє. Д. Видиш сказав гарну промову, у котрій підніс заслуги д. Лозинського, який через 8 літ свого побуту причинився чимало до піднесення нашої громади. Його заходами засновано співацький і аматорський кружки. За його порадою і при його участи побудовано прегарний укр. народний дім. Він був причасним у кождім добрім ділі і зжився із нами сердешно, як батько поміж власними дітьми. Нехайжеж хоч тих кілька слів буде йому доказом вдячности нашої громади в Боффало. По скінченню промови уся публика повстала з місць і відспівала щиро многолітство.

Відтак вийшов голова співацького кружка і вручив д. Лозинському гарний памятковий дарунок. Так само предсідатель парохії вручив дар від парохії, а шкільний комітет від шкільних дітий. Д. Лозинський подякував щиренько за ті памятні дари, а бесіда його була така сердешна, що зворушила присутних аж до сліз.

Крім цих помяток, присутні вручили еще понад сто долярів „на дорогу" свому любому учителеви. Цю збірку зложили учасники підчас вечерку.

Коли в послідне стискали руку старого учителя, коли в останнє співали „многих, щасливих літ", то так і відчували, що тратимо доброго друга і щирого народного робітника споміж нас.

Нехайже Всевишний дасть йому прожити у гаразді і спокою на старі літа. Ми не забудемо його труду і захоаємо память про нього у своїх вдячних серцях.

Д. С.

Увага складача: Ой коби то усюди наш народ умів оцінити посвяту, щирість та труд! А то звичайно одного дня на руках носить, а другого коміннем побиває. А ще частіще ставить полову вище чим чільне зерно.

КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ОСОБИ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ

(Послідний спис).

(10)

282) З Ню Йорк Сіті, збірку з віча переслала Ліга Горожан. .336.80

Зложили: Іван Атаманчук, Дм. Мамчій і Стефан Ярчак по 10.00; по 5.00: Николай Полюк, Марія Лідока, Іван Добрянський, Вас. Гук, О. Крук, Филип Литвинишин, Антін Кущик, Данило Гуховський, Никола Гула, Микита Гула, Николай Джурин, Йосиф Подлужевич, Є. Тураш, Іван Городецький, Михайло Возьний, Константин Миронюк, Іван Марусевич, Касіян Добрянський, Григорий Примма, С. Швець, Михайло Борис, Дмитро Левицький, Анастазія Гаврис, Стефан Сілка, Самсон Піщак, Павло Гнатів, о. Никола Підгорецький, Дм. Маланчин; по 3.00: О. Плескун, М. Давидів, Тимко Фосик, Володимир Ярич, Михайло Гаврилів; по 2.00: Николай Підгайний, Іван Брилінський, Притка, Мих. Першин, Михайло Галан, Тод. Кущий, Петро Лещух, Марія Возьняк, Клим К., Петро Задорецький, Іван Карпець, Николай Кривий, Іван Бабій, Николай Ковбасюк, Стефан Переговський, Іван Козоріс, Николай Чернов, М. Смоляк, Іван Добровольський, І. Гуменський, Жух; по 1.00: М. Дусановський, Анна Лусановська, Йосиф Грицай, Стефан Путяк, Іван Орлян, Михайло Феник, Демко Олійник, Василь Сікора, Марія Фурик, Ксеня Третяківна, П. Дерех, Стефан Назаревич, П. Петришин, Петро Мартинюк, Касіян Добрянський, Лоєвич, Максимович, Маланчин, Крицький, Іван Радчук, Анна Горбатюк, Ів. Горбатюк, Притка, Вас. Цільник, Текля Подлужевич, Гриник, І. Гула, Василь Дроботій, Голубович, Задорецький, О. Паньчук, Роман Телевяк, А. Базар, Михайло Євуш, Кароля Мартинець, Йосиф Береза, Емілія Купчак, Петро Порада, Іван Корбило, Петро Мамців, Григорій Попіл, Іван Паньчишин, Дмитро Ушак, Дмитро Атаманюк, Петро Дембіцький, Григорій Хлистун, Текля Хома, М. Соловський, Михайло Добрянський, М. Поліщук, Николай Кінців, М. Гурин, Володимир Сіврук, Григорий Кулик, М. Яремчук, Олекса Федчишин, Николай Рак, Семен Капечак, Е. З. Кульчицький, Теодор Лещух, Николай Добрянський, Марія Костецька, Володимир Цісик, Григорий Яцишин, Іван Бабінець, Павло Демчук, Іван Тимців, Николай Катій, Пилип Меленький, Василь Дроботій, Василь Конколовський, М. Крупка, Михайло Савчук, Вас. Масляк, Федор Долішний, Теодор Гулька, Іван Косінський, Мих. Павлюк, иколай Залужний, Іван Візний, Василь Мандзій, Іван Прухницький, Анастазія Матієв, М. Варварчин, Д. Чопик, К. Буняк, Антоній, Я. Претика, Марія Мамців; по 50 цнт.: Ник. Шуст, М. Порада, Андрій Савула, Ник. Василишин, Іван Приймак, Цільник, Іван Коста, Мих. Кушнір; по 25 цнт.: М. Кузів, П. Космій, Николай Шитковський

283) З Найлз, Міш., В. К. Зизномірський ... 2.00

284) З Ст. Майкел, Па., збірку переслав п. В. Цимбаляк ... 15.00

Зложили: Михайло Липка, Емілійн Ференц і Василь Цимбаляк по 5.00.

285) З Бофало, Блек Рак, Н. Й., збірку з панахиди переслав о. Михайло Продан ... 8.63

286) З С. С. Питсбург, Па., додаток до збірки з панахиди який зложив Іван Онуферко, переслав о. Е. Сидоряк ... 2.00

287) З Сентралії, Па., збірку переслав п. Іван Чела ... 50.00

Зложили: Бр. Успенія Пр. Діви Марії 10.00; Михаїл Тодор, Михайло Голійний, Семен Докля, Іван Баландович, Захар Вольчанський і Михайло Флюдович по 5.00; Яким Данибрлів 3.00; по 2.00: Михайло Черепанин, Стеф. Баландович, Михайло Дудун; Юрко Лях 1.00.

288) З Чизголм, Мінн., збірка з панахиди ... 3.40

289) З Сиракюз, Н. Й., від тов. Січ, від. 282, переслав п. І. Лесюк 15.00

290) З Вестгемптон, Н. Й., Теодор Гірчиця ... 5.00

291) З Джаліет, Ілл., Михайло Болековський ... 15.00

292) З Филаделфії, Па., переслав збірку п. А. Цурковський ... 8.00

Зложили: по 1.00: Др. С. Демидчук, Дм. Штогрин, Петро Кирилюк; А. Цурковський 2.00; Ю. П., Рачестер, Н. Й. 3.00.

293) З Ботлер, Па., збірку з панахиди в укр. гр.-кат. церкві переслав о. Йосиф Ганяк ... 5.00

294) З Менчестер, Н. Г., збірку з віча переслав п. Л. Сисин 106.25

Зложили: Укр. гр.-кат. церков Покрови Пр. Діви Марії 12.10; Збірка з панахиди: З панахиди в укр., гр.-православній церкві св. Ап. Петра і Павла 6.65; Никола Заворотний 6.00; о. Йосиф Беніт, Теодор Янківський, Никола Медвідь, Бр. св. Івана Хрестителя, Лесьо Сисин і Яким Стецкович по 5.00; по 3.00: Микита Маркович, Теодор Петрик; по 2.00: Іван Кублишн, Григорий Новосад, Мих. Космина, Гаврило Петричкович; по 1.00: Адам Вороняк, Стефан Качмарський, Андрій Януш, Андрій Оленяк, Ананія Пульо, Андрій Цура, Андрій Баран, Палагія Пульо, Олекса Періг, Василь Петрів, Йосиф Петрик, Петро Януш, Михайло Громко, Лука Дудяк, Вас. Пільх, Юлія Новосад, Олекса Заяць, Дмитро Громко, Володимир Пугач, Ксеня Ярома, Василь Качмарський, Йосиф Харко, Йосиф Марчак, Гаврило Мотовиляк, Роман Парагуз, Афтан Беднарчик, Гаврило Гула, Василь Явірський, Василь Голей, Николай Януш, Ів. Шевчишин, Гриць Лучкевич, Ів. Лісник, Іван Хавлюк, Марія Вовканич, Іван Петричкович; по 50 цнт.: Іван Мазник, Михайло Томіцький, Ілько Струса.

295) З Бейон, Н. Дж., збірку переслав о. Іван Захарко ... 122.00

Зложили: Іван Кушнір і Анд. Райтер по 5.00; Іван Лабай 4.00; Лесь Тимчишин 3.00; по 2.00: Петро Мартинів, Григ. Березюк, Василь Кобрин, Йосиф Ошуст, Дмитро Павлишин, Матвій Петруняк, Андрій Незнайомський, Олександер Захалюжний, Андр. Бурбела, Семен Гадус, Прокіп Жирий, Николай Мартинів, Петро Борис, Михайло Шегда, Василь Ошуст, Іван Ошуст Олекса Шкранко, Лев Бачинський, Вас. Антіш, Іван Фецула, Іван Щепанюк, Андрій Бирич, Михайло Євусяк; по 1.00: Мартин Драганчук, Михайло Куцінський, Сидор Матушевський, Іван Комаринський, Андрій Гураль, Теодор Польовий, Павло Бушко, Михайло Шаланій, Петро Кудрик, Дм. Мина, Стефан Готра, Василь Федорик, Атанас Павлишин, Петро Макогон, Олекса Ревуцький, Ф. Задорецький, Юрко Телішевський, Панько Задорецький, Лука Гавазин, Йосиф Кобрин, Павло Кушнір, Николай Тарнавський, Дмитро Липович, Микита аЦцолок, Кузь Гриник, Татіон Гриник, Микита Щуцкий, Мих. Ганькевич, Теодор Мончак, Петро Харів, Сень Николишин, Дм. Лехник, Василь Могила, Андрій Романів, Юрко Бойко, Анд. Басараба, Ілько Пирогаиий, Юрко Мончак, иколаїв Нагребкли, Ілія Солонинка, Олекса Ковальський, Василь Бурбела, Олекса Маслій, Михайло Храпюк, Вас. Александрів, Антін Когут, Мойсей Кобилянський, Ник. Федишин, Яким Біляк, Михайло Росоловський, Андрій Антіш, Гілярин Претяка, Михайло Кобрин, Михайло Пасічник, Панько Зімняк, Василь Павлукович, Ілько Готра; по 50 цнт.: Николай Стахів, Михайло Тарнавський, Дм. Павлишин (мол.), Наум Зімняк.

296) З Скрентон, Па., переслав п. Василь Гришко ... 6.00

Зложили: Петро Дочич з розпродажі відзнак 5.00; Ярмило Майбук 1.00.

297) З Окрон, О., збірку від членів церкви св. Духа та з панахиди переслав о. Л. Закревський ... 56.00

298) З Минеаполис, Мінн., від Олекси Шкабар переслав п. М. Грубрин ... 5.00

299) З Гемтремк-Детройт, Міш збірку переслав п. Іван Круцка 56.50

Зложили: Збірка підчас представлення 31.50; члени 24. сотні Січової Орг. зложили, Семен Погрибенник, Іван Загірняк, Ст. Сулима, Григорий Юськів і Павло Крушельницький по 5.00.

300) З Йонкерс, Н. Й., від Ів. Палиця переслав о. В. Споліткевич ... 5.00

301) З Джерзи Сити, Н. Дж., від Івана Гузар, переслав п. Антін Онисик ... 5.00

302) З Джерзи Сиіті, Н. Дж., від гол. Уряду У. Н. Союза ... 500.00

303) З Шенандоа, Па., збірку переслав п. П. Онисик ... 7.00

Зложили: Петро Онисик 5.00; Іван оЧрни і Василь Пилипяк по 1.00:

304) З Ню Йорк Сити ... 2.00

Зложили: Никола Комар і Софія Грабар по 1.00.

305) З Елизабет, . Дж., збірку в церкві переслав о. А. Павляк 27.85

306) З Нентікок, Па., збірку з коляди переслав п. М. Проняк 30.00

КОШТИ УДЕРЖАННЯ КОНЕЙ НА ФАРМАХ

Департамент Хліборобства у Вашингтоні обчислив у слідуючий спосіб кошти удержання коний у сільськім господарстві: на Фармі величиною у 160 акрів утримання трох пар коний коштує округло 600 долярів на рік. З тої суми 360 долярів, це є 60% коштує фураж і підстілка, а решту стайня, втрата вартости коней, упряж і куте. Точно видатки на одного коня виносили 106.08 долярів. та не відраховані вартости гною, яка від одної штуки виносила 6.877 дол., то кошти на одного коня винесуть 99.21 долярів.

Кромі паші на пасовиску, юдин кінь зїдав річно 40 бушлів кукурудзи, 26 бушлів вівса. 1.3 тони сіна і 1.8 тони січки і соломи. Чищення і в загалі обхід за одним конем вимагав на рік 66 годин праці. Пересічна вартість одної штуки була 123 доляри. Дійсні видатки у готівці і у продуктах. які можна купити виносили 64 доляри.

Протягом року кождий кінь працював пересічно 723 години. Тримаючи десятьгодинний день праці кошти виносили на один день $1.37 або 13 центів на годину.

Пересічно коні діставали 1.1 фунта зерна і 1.25 фунта сіна на 100 фунтів своєї живої ваги при середній праці. При тяжкій праці порцю зерна піднощено на 1.25 фунта на 100 фунтів живої ваги.

Виховування жеребців вирівнувало втрату, яка повставала наслідком понижуванняся вартости коний. Показалось рівнож. що краще для хозяйства держати пару ніби лишних коний. чим мати їх менше, ніж це для даного господарства потрібно.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ВУДГЕЙВЕН, Л. АЙ., Н. Й. Отсим подається до відома членам, що місячні збори, припадаючі в другу неділю по першім, з огляду на свята зложено на третю неділю по першім, себто на день 15. цвітня. Згадані збори відбудуться в тімсамім часі і в тій самій галі як звичайно. Просимо, щоби всі явились, бо є ще дуже важні справи неполагоджені на попередніх зборах. Пригадується членам, що є велика нагода вплинути не не-членів, щоб і вони стали членами нашої організації, і тимсамим забезпечили будучність своїм дітям, бо „старість не радість". — Д. Великанович, предс.; В. Цісик, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221 буде мати мітинг, в неділю, 15. цвітня зараз по Службі Божій в гали церковній. Проситься всіх членів, явитис ьна сей мітинг і виповнити свій обовязок. Рівнож будемо принимати нових членів без вступного як до бр. так і до У. Н. С. Добра нагода для тих, котрі ще не стоять в рядах української організації. Якраз сего місяця є велика нагода за малим коштом. — М. Беряк, голова; П. Луцків, секр.; Я. Бас, кас.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Василія Вел., від. 364, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайні збори відбудуться 15. цвітня в гали церковній зараз по Сл. Божій. Позаяк єсть справа дуже важна, обовязком кождого члена бути присутним на зборах. Рівнож будеться принимати нових членів до У. Н. Союза і до Братства без вступного.— М. Бурко, предс.; І. Сподар, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8 повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітинг відбудеться 15. цвітня в неділю о 2. годині попол. в церковній гали. Пригадуємо тим Українцям, котрі ще не є членами У. Н. Союза і Тов. Подільської Січи, що мають тепер добру нагоду вступити в члени, бо будемо принимати до У. Н. Союза і Товариства без вступу. Користайте з доброї нагоди. Кождий член повинен привести нового кандидата, за що отримає 50 цнт. нагороди від Т-ва, а котрий член приведе 10 нових членів, дістане в нагороду золотих 5 долярів. Кождий новий член мусить заплатити згори за місяць в котрім приступає. Котрий член має діти котрі вже мають оден рік, може вписати в члени У. Н. С. за оплатою 25 цнт. на місяць. Кождий член повинен явитися на мітинг і заплатити місячне. Неявившийся член буде караний після ухвали. — І. Лагойда, предс.; С. Пилипишин, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45 повідомляє своїх членів, що мітинг відбудеться в неділю, 15. квітня о годині 2-ій пополудни в гали тов. Укр. Амер Горожан під ч. 822 Норт Френклин ул. Будеться принимати нових членів, справозданнє контрольної комісії і є прочі дуже важні справи до полагодження. Тому присутність всіх членів конечна. — С. Штогрин, предс.; М. Рибак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома всім членам тов. Єдність, від. 163, що, мітинг відудеться в неділю, 15. цвітня о 2. годині пополудни під ч. Норт 3-та ул. Обовязком кождого члена явитись. Неявившийся член підлягає під кару. Таксамо відносимося до всіх товаришів в Філаделфії і поза, щоби на день 15. липня не робили жадних забав, бо тов. Єдність дає пікнік на Лувис Фарм. Просимо помогти нам і взяти участь.—П. Мельник, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Ів. Франка, від. 269 повідомляє своїх членів і членкинь, що місячний мітинг відбудеться 15. цвітня о 2. годині пополудни. Проситься усіх членів і членкиь точно явитись. Заразом буде приниматись нових членів і членкинь як також дітий до Молодечого Департаменту У. Н. Союза через три місяці без вступного. Тож користайте з нагоди та вступайте в члени і вписуйте своїх діточок до своєї української організації. — С. Соколовський, предс.; В. Кик, секр.

ПРАВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від 73 повідомляє усіх своїх членів, що відтепер мітинги будуть відбуватися о першій годині пополудни в третю неділю в місяци в тій самій гали. Слідуючій мітинг відбудесь в слідуючу неділю. Неявившийся член підлягає карі. Рівнож повідомляєсь, що товариський лікар є A. M. Feifer, 587 Broadway St., Providence, R. I. У. Н. Союз приймає в квітни, маю і червни членів без вступу, тож і до Тов. будесь приниматись без вступу. Кождий член повинен приєднати при тій нагоді хоть одного нового члена. — М. Сьвідер, предс.; Л. Брикович, кас.; Л. Лободяк, писар.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 237, подає до відома своїм членам, що квартальний мітинг відбудеться 15. квітня точно о годині 2. пополудни у церковній гали. Проситься усіх членів явитись на мітинг, бо неявившийся член заплатить кару 25 ц. а урядник 50 ц. Подається до відома тим братам Українцям, котрі ще не стоять в У. Н. Союзі, а хотілиби записатись і стати членом, аби прийшли на сей мітинг, бо до У. Н. Союза принимаєсь нових членів без вступного. — Т. Левчишин, секр.; Л. Благітка, пр.; І. Сальо, кас.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 15. цвітня о годині 4. пополудни в гали У. Н. Дому під ч. 367 Ст. Палс Евню. Припоминається довгуючим членам, аби прийшли і поплатили свої вкладки, а таксамо проситься старих членів, щоби припровадили своїх краянів і знакомих та вписали в члени, бо тепер мають добру нагоду через 3 місяці обезпечити себе і родину без жадного вступного. Тож не відкладайте і не будьте байдужні на таку справу, бо колись може запізно. — Василь Гіль, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться 15. квітня о годині 12.30 в Укр. Хаті. Обовязком кождого члена прийти на збори і привести своїх краянів, щоб вписались до У. Н. Союза. Дорогі браття і сестри! Чи чуєте що наша організація добігає 20.000 членів? Ану поспішім до 25.000. У. Н. Союза є найсильнійша організація тут в Америці. Пора зрозуміти що в лучности сила. Гаразд! — А. Патра, предс.; І. Чайківський, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. Мирослава Січинського, від. 146, повідомляє, що мітинг відбудеться о 3. годині пополудни в неділю, 15. квітня в гали Укр. Хати під ч. 2240 Ґрейлинг стріт. Проситься всіх членів прийти, бо є важні справи до полагодження. Кождий член повинен прийти на баль, котрий відбудеться в суботу, 14. квітня в Укр. Хаті. — П. Гишук, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітинг відбудеться в суботу, 14. цвітня в гали церковній о годині 7.30 вечером. На сей мітинг проситься всіх членів явитись, бо є важні справи до полагодження. Ті члени, котрі заплатили народний податок, дістануть посвідки. Рівночасно проситься членів аби кождий привів зі собою нових членів, бо є добра нагода вступити до товариства і до У. Н. Союза, бо будеться приниматися без вступного. Користайте з нагоди, не чекайте на завтра, бо може бути запізно. Нехай не буде ані одної душі яка не вписалася би в члени У. Н. Союза, бо це є найліпший батько, котрий не опускає своїх дітий в часі найприкрійшого положення. — М. Сухорський, предс.; О. Нагірний, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182, повідомляє своїх членів, що мітинг відбудеться в неділю, 15. квітня о годині 3. пополудни в галі Української Школи під ч. 212 Президент стріт., Пасейк, число дверий 2. На порядку нарад є товариські справи до рішення. Напоминається членів, аби кождий як оден явився на час, бо інакше підлягає карі 50 цнт. Будеться принимати нових членів до Січи і до У. Н. Союза без вступного, як дорослі так і діти від року 15 і висше. Добра нагода стати членом Січи і У. Н. Союза заки ще є час, щоб потому не було запізно. Напоминається членів, що товариство дає перший смичковий баль в суботу, 14. квітня в гали Укр. Школи. — Д. Лещишин, предс.; М. Швець, кас.; М. Нипюк, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Петра і Павла, від. 165 повідомляє своїх членів, що мітинг квартальний відбудеться в понеділок, 16. цвітня о годині 7-мій вечер в гали Підбуряка на розі Вудлавн Евню і 93-та улиця. Взиваєтся всіх членів аби зійшлися на означений час, бо є богато важних справ до полагодження. Котрий член не явиться, буде караний після ухвали братства. — В. Зелінка, предс.; М. Коцілівський, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. св. о. Николая, від 114, повідомляє своїх членів, що квартальний мітинг відбудеться дня 15. квітня точно о 2. годині сполудня в галі Новосільчака при 401 Пята ул. Проситься усіх членів, щоб явились на означений час, бо є дуже важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить 50 кару, а урядник 1 дол. — Т. Сенчук, секр.

МОНЕССЕН, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 388 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітинг відбудеться 15. цвітня. На сей мітинг повинні явитись всі члени безуслівно, понеже суть важні справи до полагодження, як також будесь принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза. Тож браття подбайте і приведіть одного нового члена зі собою на мітинг. Неявившийся член буде караний 50 цнт., а урядник 1 дол. — Г. Лазар, секр.

ІСТ ЙОНГСТАВН, О. Тов. Сокіл, від. 218 повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітинг з причини свят вдбудеться 15. цвітня о годині 2. пополудни на італійській гали при 12. ул. Проситься аби кождий член привів нового члена, бо добра нагода. Будесь принимати до товариства і до У. Н. Союза без вступного. Не відкладайте, бо ніхто не знає години своєї смерти. По мітингу відбудеся віче в справі Українського Дому, на котре повинні всі прибути. Будуть промовляти місцеві урядники і парох. Вже час мати свою хату а не ходити поза чужі пороги. Неявившийся член заплатить кару 25 цнт., а урядник 50 цнт. — П. Кошевка, предс.; Й. Заланбвський, секр.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 93 повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 2 годині попол. в неділю, 18. квітня під ч. 575 Гай стріт. На порядку нарад справозданнє уряду і принимання нових членів за половину до товариства а до У. Н. Союза без вступного. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — П. Тішик, предс.; М. Прус, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 259 буде мати чвертьрічний мітинг 15. цвітня о 2. годині пополудни в парохіяльній гали під ч. 4950 С. Павлина ул. Проситься усіх членів щоби як найчисленнійше зійшлись, бо є богато справ до полагодження. Неявившийся член підлягає карі 1 доляра, а урядник 2 дол. — О. Олешко, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 39, відбуде свої збори 15. квітня зараз по Службі Божій в гали церковній. Проситься всіх членів явитися на сих зборах, бо збори мають порішити богато важних справ. Всіх довгуючих членів проситься вирівнати залягаючі вкладки, бо інакше товариство буде мусіло поступити після статута. Члени повинні старатися за розвиток товариства, і тому добре би зробили, якіб кождий з них постарався привести на збори нового члена. — Н. Кліщ, предс.; М. Клюсік, секр.; І. Корнафел, кас.